TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0326

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

326

De Numis

Carnico-Illyricis

Dissertatio P. A. M. Cortinovis.

Anno 1782 vel paulo post

(cum additamentis et correctionibus autographis)

Udine. 28 Febbrajo 1866

N.° 41 Medaglie Greche ~~scoperte~~ coniche celtiche scoperte fra Flagogna e Forgaria nella sabbia in un sito ove esistettero le rovine di un castellare romano. Sono contraffazioni celtiche di monete macedoni. Il loro impronto è piuttosto consunto, inoltre furono martellate ~~e~~ anche tagliate con scalpello come ~~[illegible]~~ solevasi ad usare ~~[illegible]~~ nell'antichità per il maggiore evidente saggio della bontà del metallo, venendo così accettate le monete con piena fiducia. Tale saggio in monete romane veniva praticato con punzoni, di che ci hanno esempi.

Vidi due delle meno danneggiate presso il Co. Giacomo Concina. Nel dritto rappresentano una testa barbata e coronata di lauro di uomo volgente a vecchiaja, i capelli di dietro gli coprono il collo — Nel rovescio hanno il cavallo col cavaliere che tiene alto un braccio con i segni alfabetici

in una, in alto = ΠΛΠΛ = e fra le gambe d'avvanti del cavallo V Λ

nell'altra, in alto = ΙΛΕ = e fra le gambe d'avvanti

Π

Filippo II.° re Macedonia
Dall'A 359 al 336 av. G. Cristo

N.° Co. Concina che offerì presso un orefice di S. Daniele le 41 monete dichiara che tutte hanno l'impronta della testa da un lato e del cavaliere dall'altro e che vi è solo qualche varietà nei segni alfabetici per quanto il loro dato di consumo e dei colpi e scarpellamenti permette di rilevare. In 35 di esse il cavallo è rivolto verso destra del riguardante, in sei volgesi a sinistra. Il valore dell'argento di ognuna di quelle monete corrisponde ad una lira di U. V. austr., ossia a franchi 2:50. Sono lisce senza traccie di corrosione, di ossidazione e di patina qualsiasi.

Nel IV.° Secolo avanti Gesù Cristo i Filippi di Macedonia era una moneta corrente in tutta Europa. Se ne trovarono [illegible]

Ingegnere Nob. Joppi

Udine. 28 Febbrajo 1866

N° 41 Medaglie Greche e Celtiche scoperte fra Flagogna e Forgaria nella sabbia in un sito ove esistettero le rovine di un castellare romano. Sono contraffazioni celtiche di monete macedoni. Il loro impronto è piuttosto compundo, inoltre furono martellate ed anche tagliate con scalpello come ~~è uso~~ si usò fare nell'antichità per il maggiore evidente saggio della bontà del metallo, venendo così accettate le monete con piena fiducia. Tale saggio in monete romane veniva praticato con punzoni, di che si hanno esempi.

Vidi due Delle meno danneggiate presso il Co. Giacomo Concina Nel dritto rappresentano una testa barbata e coronata di lauro di uomo volgente a ceciliaja, i capelli di dietro gli coprono il collo — Nel rovescio hanno il cavallo col cavaliere che tiene alto un braccio con i segni alfabetici in una, in alto = ΠΛΠΛ = e fra le gambe d'avvanti del cavallo V Λ

nell'altra, in alto = IAE = e fra le gambe d'avvanti del cavallo Π

Il Nob. Co. Concina che ottenne presso un orefice di S. Daniele le 41 monete dichiara che tutte hanno l'impronta della testa da un lato e del cavaliere dall'altro e che vi è solo qualche varietà nei segni alfabetici per quanto il loro dato di consumo e dei colpi e scarpellamenti permette di rilevare. In 35 di esse il cavallo è rivolto verso destra del riguardante, in sei volgesi a sinistra. Il valore dell'argento di ognuna di queste monete corrisponde ad una Fiorino di A. V. austr., ossia a Franchi 2:50. Sono lisce senza traccie di corrosione, di ossidazione e di patina qualsiasi

Ingegnere Dr Joppi

Nel IV° Secolo avanti Gesù Cristo i Filippi di Macedonia era una moneta corrente in tutta Europa. Se ne trovarono dappertutto

Svani 41.

I

Gr. II 15

Sva. III 16

Sva. IV 16.

Sva. V 15. ½

Sva. VI 16.

Sva. VII 16.

Cavalli. VIII 35.

Carat. IX 47.

Caval. X 47.

Caval. XI 47.

Carat XII 48.

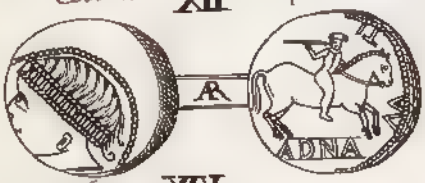

Carat. XIII 47.

Car. XIV 9.

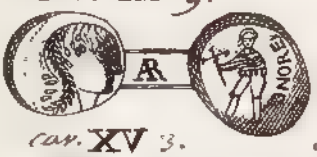

car. XV 3.

car. XVI 3.

car. XVII 3.

car. XVIII 3

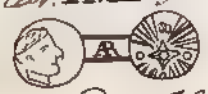

car. XIX 3

car. XX 2.

car. XXI 2.

Ex Musæo Com. Hieronymi Asquini

I
AR
ADNAMA

II
AR
AIIA

V
AR
NEKE

III
AR
ECCAIO

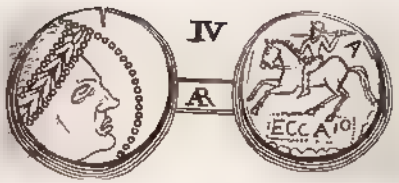
IV
AR
ECCAIO

Medaglie Reali in Savoja

Appresso il sig.r
[illegible]

Appresso il sig.r
[illegible]

Colonia

Colonia

AR

Una tale specie si vede in alcune monete Sabaudiche

AR

COGESTILAV

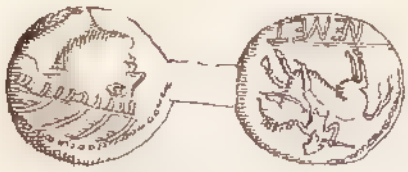
NEMI

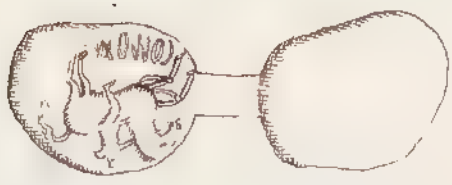

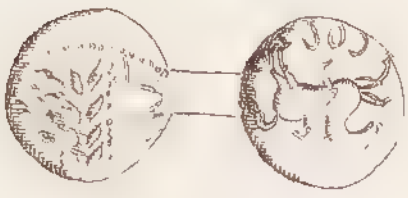

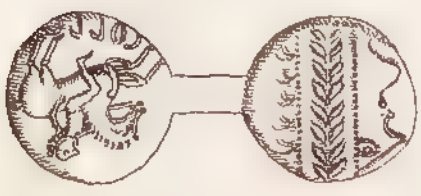

I
ADNAMA
II
AITA
III
ECCAIO
IV
ECCAIO
V
NECE

Monete edite

Coll.ne Fontana
proveniente da Lugo.

Museo di Cividale

Coll.ne Fontana
trovata nella valle di
Malisana

Coll.ne Ossermann
trovata fuori delle mura di
Semona

Coll.ne Fontana
trovata presso l'Abazia di Rosazzo
(altra uguale alla fig. 1 trovata a Spessa
forse è questo il ripostiglio citato dal
Costantini)

Ms. Joppi 326: De nummis ad veteres Carnorum ...

fogli n.25 legati e non num. + f.6 bis (mezzo foglio).
fogli n. 8 sciolti + f.2 bis (disegno di due monete)

Ms. 588 Bibl.: Delle medaglie carnico-illiriche ...
p. 1-22 legate e num.
p. 23-32 sciolte e num. (tavole); a p. 26 asportati due disegni.
p. 1-16 sciolte e num.

Ermino Tortenatto.

DE NVMMIS AD VETERES CARNORVM REGVLOS PERTINENTIBVS.

DISSERTATIO.

II. In Alpibus Sulliis, quę Noricum mediterraneum a Venetia disterminant ad dexteram Butis fluminis ripam supra ejus cum Tiliavamento confluentem Vicus Sulsius est nunc Lusi corrupto nomine dictus. Hic Sulsium Carnicum Oppidum ex Ptolęmeo, et Antonini Itinerario notum exhibit, quod idem fuisse cum Forojuliensi Colonia ab ipsomet Ptolęmeo memorata quovis ego pignore contendo. Videnda de hoc epistola, quam Clarissimo Viro Spiridioni Minotto dedi ante diem decimam nonum Cal. Ianuarij anno MDCCLXXXI. Vestigia remanent antiqui Oppidi, stratarum columnarum frusta, tessellata pavimenta, cloacarum fornices, aquęductus, litterati lapides. Tertio ab Sulco lapide Vicus etiam cum Tertius dictus occurrit secus viam maximo veterum Romanorum labore in rupibus excisam, quae Antonini Itinerarium ab Aquileja Tricesimum deducit, Tricesimo ad Sulsium Carnicum, inde Loncium, Aguntum &c. Sumpontium alter Vicus trans flumen est mille circiter ab Sulsio passibus, ubi utrinque rupes praecipitant, qui suo nomine Pontem hic fuisse indicat. Hinc in Vallem Incaruby, ex qua torrens in Butim delabitur a Carseolis nomen habens. Formię, Laurentum, nunc Laurentiacum, Setię, Ardea, Auxesolani, Fabri, Clusini totidem Pagi sunt intra duo, aut tria ad summum stadia ab Sulsio siti. Felis deinde est, quem si paululum distorqueas a Phyllerys nia, denominatum dices.

Paulo

et Circij vnde Pagg.

Paulo supra Sutrium, Hos ego ita dictos puto, quod Veteranni Cohortium Pretorianarum ex Latio, et conterminis Romæ Oppidis evocati, atque hîc in Colonam deducti ysitato transmigrantium more veteris patriæ nomen in prædijs, et fundis suis renouare voluerunt Unius ex his Prætorianis mentio est ad Lapide e Sulej rudoribus eruto, [illegible] qui nunc prostat ad S. Mariam Plebis supra Tulmatium quarto a Sylio lapide.

M. IVVENTIVS
M. F. CLA
OCLATVS. VET
CHO. VII. PRAET
T. F. I. SIBI

Immunebat Oppido speculæ instar Arx [illegible] in fastigio rupis constructa, ubi nunc Templum Divo Petro Appostolo dicatum exsurgit cum antiquo Sacerdotum Collegio. [illegible] olim Episcopalis Cathedrali [illegible] Si ulterius procedas per ripam fluminis ad Septentrionem in ipsa crepidine calidæ, ac sulphureæ aquæ scaturiunt, quas incolæ Puticas, seu putridas vocant. Hos Fontes Sulmonensis Oppidi Foro attributos Vicos olim fuisse tres lapides hîc inventi indicant cum inscriptionibus a VICI MAGISTRIS. positis. Inter Sulmonem, ac Furmas in ipso veteris Urbis pomerio anno MDCCLXII. aurea, et argentea Nummismata antiquæ operis plura inventa sunt, quæ statim vicinis ad prædam conuolantibus abrepta, et dispersa fuerunt.

II. Ex illis tamen argentea [illegible] auspicato in manus venerunt

Excellen.

Excell. Viri Venuti Senatoris Antonij Savorniani. Is ea Disciplina obtulit eruditis Antiquitatum cultori P. Liberio, qui de iis Dissertationem edidit cum hoc titulo: Numm. aliquot ad vaticanam Galliam pertinentes ex Museo Pontif., aliqua Excell. Viri March. Antonij Savorniani. Venetijs MDCCLXIII. Cum paucis abhinc sit ea Dissertatio, inde illorum Numismatum formas huc transtuli, et in prima Tabella exhibui.

Tab. I.

I. Caput imberbe gemmato diademate redimitum.

Miles galeatus radiato equo insidens, dextera jaculum, sinistra habenas tenens. ADNAMATU

II. Caput imberbe laureatum.

Miles insidens equo dext. jaculum, sin. habenas. In area tres circuli, in exergo ATTA.

III. Cap

III. Caput imberbe radiatum, et diadematum e frondibus, et margaritis distinctum.

Miles equo decurrenti insidens hastam, vel quid simile dextera gestans.

In area tres circuli, et littera A. in exergo: ECCAIO.

IV. Caput imberbe. ut supra.

Miles galericulo equo insidens, dextera jaculum, sin. habenas. In area littera A. in exergo ECCAIO.

V. Caput imberbe radiculo cooperturn gemmis dependentibus.

Miles. ut supra. in area NEMET.

III Inversæ [illegible] mihi anno 1796. Julij [illegible] nidem, eruditæ peregrinationis socio lectissimo Adolescente Cum Hieronymo Asquino Fabij Clarissimi Viri filio, et [illegible] ab incolis nimanti, ac perscrutandis, si qua adhuc superessent ex iis nummismatis, forte fortuna accidit operam dante Casimiro Sacerdote Iuliani Sacobo Molinaro ut nonnulla ad nos statim deferrentur. Apud Joannem Paulinum ea [illegible] servabantur, quæ tamen, quæ humanitas eius fuit, statim nostra esse voluit. Ultimum nobis regressis, at rem diligentius investigantibus alba, eaque longe major numero [illegible], quæ soluta ab Asquino pecunia in eius Musæum illata fuerunt. Aurea septem minoris moduli erant inter ea. Argentea quatuordecim eadem forme littera, et figuris signata atque ea, quæ in Savoniano Museo servantur, sed diversis. plane typis. Ab viginti, et supra alia pariter argentea minora, abrasa, aut male incusa. accurate descripta, et ære incisa damus Tabula II. Ex eorum Catalogo

I. Aureus pond. gran. 41. Exæqus, ut vix lineola aliquot supersint

Saccali duo nummarij aut clipei.

II Aur.

II. Aureus ponderis gran. 15. Exesus.

Clypei voltivi vestigia.

III. Aur. pond. gran. 16. Nota numerica VII. evanescens, aut si invertas IA

Clypeus votivus.

IV. Aur. pond. gran. 16. Exesus.

Clypeus votivus.

V. Aur pond gran. 15½. Item cum superiori

VI Aur. pond. gran. 16. Caput imberbe, et radiatum.

Clypeus votivus.

VII. Aur. pond. gran. 16. Nota numerica VI. ut in III°

Clypeus votivus.

VIII. Argenteus pond. Carat. 3.5. Caput imberbe gemmis ornatum, et radiatum

Eques hastam gerens. In area Trident, in exergo ATTA. Ntr.

VIIII. Arg pond carat. 47. Item cum superiore, sed diverso typo.

Eques. Non adest Trident.

X. Argent pond. carat 47. Caput imberbe, crinibus compl.

Eques cum sceptro, seu hasta pura. ATTA Attr.

XI. Argent. pond. carat. 47. Caput imberbe gemmato diademate radiatum.

Eques cum galericulo, et sceptro. ADNAMATI Adnamati.

XII. Argent pond carat. 4.8. Caput ut in præcedenti

Eques itidem. ADNAMATI Adnamati.

XIII. Arg. pond. carat. 47. Caput imberbe reticulo cooperturn gemmis depend. Orig

Eques cum hasta, et galericulo. NEMET. Nemeti.

XIV Arg pond carat 9. Caput Imberbe ornatum Cornucopiæ, et foliis, cum

maurbus

inauribus gemmeis, et monili:

Vir stans cum galeariculo, et torque, et phalaris, sceptrum quoddam manibus tenens cujus vestes alia decussata virga composita est cum globulis in extremitatibus, et epigraphe ...BNOREIX. Dubiorem.

XV. Arg pond carat 3 Caput muliebre compositum.

Clypeus votivus.

XVI. Arg pond carat 3. Idem cum superiore, sed ex diverso typo.

XVII Arg. pond. carat 3 Idem cum superiore, sed Clypei ornamenta aliter conforma ta.

XVIII. Arg pond carat 3. et XIX Arg. pond carat 3. similes precedentibus, sed diversis typis, ac Clypei ornamentis.

XX Arg pond carat p. XXI Arg pond. car. p. Prima faciem pectus exposa ex utroque. Adversa vero diadema praeferunt gemmatum.

III. ~~Sed ego quidem plures numismata~~ Nonnulla quidem ex minoribus, et illud praesertim, quod numero XIV. recensetur, quodque Dumnorigis, seu ut in summo legitur Durnorigis, Æduorum Regulo tribuitur, jam publicæ juris facta fuerant, nulla tamen adjecta explicatione, in Portiuncula Antiquariæ supellectilis Paulo Petavii, quæ extat Tom: II. pag 104p. Collectionis Sallengrianæ. An Bouterouë- aliis vus inter veteres Galliæ nummos ~~aliquem edidit~~ evulgaverit ignoro Opus enim ejus Recherches &. præ manibus non habui. De cæteris majoris moduli nulla apud Antiquarios mentio, quod sciam, si Khellium excipias, in allegata superius Dissertatione, et ejus collegam Froelichium, quam de istis locutum fuisse suspicor in libello, cui titulus: De Numismata Regum veterum anecdota, aut rariora accessio nova. Ille quidem de in-

Primum aureum ex nostris, aut ei illustre cujus inter veteres Galliæ per oculum apud Neumannum in elegantissima Vindobonæ edita 1729 in quo Reges Cum et Ryan Neumannum Denique ~~[illegible]~~ habuit ~~[illegible]~~ Vi- ~~[illegible]~~ Neumannum ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

nabat, ab Aquitanicis Antistibus hęc cura fuisse; nec improbabile conjectura. Nummum enim NEMETI inscriptum Nemetacco, ATTA Alsoxaco, ADNAMATI Aduatibus, attribuebat non dubie, de inscriptis ECCAIO. A nihil habebat quod diceret; sed ex illorum patria, horum quoque, qui ex eadem officina profecti videbantur, at in eodem simul loco defossi erant, idem exhibissa natale solum arguebat. Hic vero pag. 45. affirmat, argenteorum nummismatum barbara fabrica magno interdum numero Vindobonam defossi ex Hungaria, aut vicinis a tanis ..... similissima istis esse sex capitum, sive auream portam (equi, aut equitis) species nummismata barbara Philippi ..... equum hunc observavi in Macedonicis, Thessalicis, Paonicis argenteis politissimum nummis vel liberum, vel cum insessore ..... accedit nunc ad has numos ..... similis Britannici O ..... numi

Vaimicanny
igne Epire
y postea
eorum plebis
Lacedæmon
regat aut
plebium
hic de-
mat.
reuther,
Del Campo
accipere.

similis
—
M

maximibus gemmeis, et monili.

Vir stans cum galericulo, et torque, et phalaris, sceptrum quoddam manibus tenens cujus vestitui alia decussata virga imposita est cum globulis in extremitatibus, et epigraphe ... SNOREIX. Sabinorex.

XV Arg. pond. carat 3 Caput mulieb[re] compertum.

Clypeus votivus.

XVI Arg pond carat 3. Idem cum superiore, sed ex diverso typo

XVII Arg. pond carat. 3. Idem cum superiore, sed Clypei ornamenta aliter conforma

XVIII. Arg pond carat 3 et XIX. Arg. pond carat 3. similes precedentibus, sed diversis typis, ac Clypei ornamentis.

XX Arg pond. carat p. XXI Arg. pond. car. p. Prima facies penitus exesa et utraque. Adversa vero diadema praeferunt gemmatum.

IV. Cum [illegible] XVI. Nonnulla [illegible] ex minoribus, et illud praesertim

incipient anno MDCC.XXXII apud Vaillant Numismata Imperatorum a Julio Caesare ad Carum et Filios, et Numismata Imperatorum Romanorum a Pupieno ad Palaeologos, et Numismata Urbium Populorum et Regum, quae extant in Museo Hedervariano, et alibi passim, ubi praeterea de Numismatum Graecorum Scriptoribus, et de Numismatum Graecorum Bibliographia, ejusque Collegam Eckhelium in Doctrina Numorum veterum, et Numismata Regum veterum anecdota, et rariora

nabat, ab Aquitanicis Cantabribus hæc causa fuisse; nec improbabilis conjectura. Nummum enim NEMETI inscriptum Nemetacum, ATTA Attonacæ, ADNAMATI Aduatibus; de inscriptis ECCAIO. A nihil habebat quod diceret; sed ex illorum patria, horum quoque, qui ex eadem officina profecti videbantur, at in eadem simul loco defossi erant, idem exhibisse natale solum arguebat. Hic vero Froelichius pag. 45. affirmat, argenteorum nummismatum barbara fabrica magno interdum numero Vindobonam defossi ex Hungaria, aut vicinis a tumis ..... similissima istis asse seu capite, sive aversam partem (equi, aut equitis) specties nummismata barbara Philippi ..... equum hunc observavi in Macedonicis, Thessalicis, Pæonicis argenteis potissimum nummis vel liberum, vel cum insessore ..... accedit nunc ad hæc omnia parquam simile Audoleontis Pæoniæ regis nummisma, quod mihi dudum barbarorum illorum nummismatum patriam inquirenti lucem præferre videtur, ut ad vicinas Macedoniæ, Pæoniæque regiones, præsertim quæ Thraciam, aut Mœsiam attingunt, atque ad earum Principes nummismata illa referenda censeam. Hæc Froelichius. Nos ex utraque Clarissimorum Virorum sententia aliquid arripuimus, at turbam conflavimus, in eamque pedibus discessimus. Ad varias nempe Gallos pertinere hæc nostra nummismata arbitramur, sed ad eos, qui jamdudum ex ulteriori Gallia profecti, Alpes nostras, et adjacentes Alpibus regiones, insederunt, quicumque nomine censeantur,

IV. Narrat Livius Lib. V. Cap. XIX. Prisco Tarquinio regnante Ambigatum Celtarum Regem exonerare prægravantem turbam regnum cupientem Bellovesum, ac Sigovesum sororis filios, impigros juvenes cum ingentibus

I. rum libro. Cap. 6 Sulli colle adverso Alpis ... antiquam Patriam repetivere. Ex his, qui remanserunt in confinio Pannoniæ, et Illyrici, Scordisci appellati sunt.

ingentibus peditum, equitumque copijs in eas mississe quas Dij dedissent auguriis sedes; Bellovesum Italiam a Dijs datam, Sigovesum Hercinios saltus. Justinus Historiarum ex Trogo Pompejo lib. XXIV. Cap. IV. Livio insistens addit. Bellovesum Alpes in Italiam digressum, Sullum Illyricos sinus per strages barbarorum penetrasse, et in Pannonia consedisse ... ibi domitis Pannonijs per multos annos cum finitimis varia bella gessisse. Inter exactos e Gallia populos recensent Livius etiam Carnutes. Ab his occupata fuisse Alpium nostrarum juga, quæ Strabone, et Plinio testibus, antequam Norica, et Julia dicerentur Carnica appellata sunt admodum probabile est. Nec Alpes solum, sed quicquid terrarum usquam est ab ipsis Alpibus ad Istri ripam inter Hercyniam sylvam, et Illyricum eos tenuisse ex antiquis, novisque hujus tractus inditis nominibus Carnuntum, Carnioburgum, Carniolæ, Carsiæ, et luculentissimis historiæ monumentis manifestum est. Alauni, Ambisontij, Amantini, Boij, Celtæ, Lapides, Istri, Norici, Pannonij, Scordisci, Sontiates, Taurisci omnes aut Galli, aut Gallis permixti, ac fœderati, in his regionibus sub propriis regibus vivebant, et marcomaniam operam Illyrici, ac Macedoniæ regibus, et Romanis præstabant. Hos transalpinos Orientales Gallos apellat cum Bujaceio Paulus Sistulanus nostrates, et eorum migrationes, ortus, exitus, sedes accurata narratione in libro cui titulus: Osservazioni intorno alla notizie di Gemona. In Udine MDCCLXXIX. Strabo ex his Regulorum mentionem injicit Livius Cucubilis, Balani, et Clonicis lib. III. Cap. VII. et XI. lib. LIV. Cap.

Bellovesum, Sigovesum Hercinios

Horum enim (varium mentionem fit in Fastis Triumphalibus ad an. V. C. DCXXV. et apud Horat. et in lapide Gruteriano, et alibi)

Ivani Dannubium quosdam eorum ingressos consedisse et dubium potestatibus solum occupavisse, et deinde mates agros accrevisse fastis aut Jactis

Livius

Nonnulli

Cap. XI. et XXXII. Duos Batones, et Pinnatum memorat Velleius
lib. II. Cap. CIX. et Dio lib. LVI. Narrat item Livius ad annum Urb.
Cond. DLXXXII. Carnos, Istros, et Iapides Legatos suos Romam mi-
sisse, et una cum ipsis Gnaibilis fratrem suum querelas adversus C
Cassium delaturos, quod Cos. priore anno, cum Duces ipsis imparasset,
qui exercitum in Macedoniam ducentes iter monstravant ex medio
itinere regressum hostilitas peragressa fines eorum, et passim rapi-
nas, et incendia fecisse; Senatum illis Bonæ esse datum; munera
ex Livii millibus eris Legatis missa, et commeatum dierum
equorum singulis, potestatemque factam ex Italia aducendi. Cæsar
quoque Commentariorum de Bello Civili lib. II. Vocionem memo-
rat Noricorum regulum, qui tot cantos ad eum equites dedisset,
qui forte ~~ideo est cum L. Decio ad Dociona ejusque meminerunt~~
~~offert Halvercampius in notis ad Pomponium Gracilium pag 266~~
~~inter horum~~ Gallorum regulis ego eos adjungendos puto, quorum
nomina legimus in nummis nostris Adnamatum, Attam, Ecca-
jum, Namatum, Togeitum, Congestatum, et si qui deinceps emersarint ex nummis, qui
in Vindobonensibus Cimeliarchij ex Froelichij testimonijs adhuc
latitant, Biatucum, nempe Bassavium, Cobtolium, Counum, Debnum &c. Neumanni

V. Prostant quidem apud aruditos Comij Atrebatis, Dumno-
rigis Ædui, Indutiomari Treviri, Charactacus Angli, Rudolaontis Pæonij,
Patraci Thessali, Lucoli, Archelai, Amyntæ, Philippi Mace-
donum, aliorumque Regum nummismata his nostris simillima
Caput Neronis, aut Numinis in antica visitur. In postica
vero

vero aequis solubus, aut cum sessore adjecto Regis nomine. Hunc morem inscribendi in prima Numinum, in altera parte Principum nomina servatum fuisse etiam ab Romanis usque ad Augusti quidem videmus in nummis, quos consulares dicimus. Jovis enim, Neptuni, Junonis, Veneris, Boni eventus, Pavoris, Pallonis, Romæ & Quirini Patris, Anci Martij, Numæ Pompilij, Accæ Laurentiæ capita in anteriori facie sculpta sunt. In posteriori vero Pontificum, Augurum, Quæstorum, Duumvirûm, Triumvirûm nomina, et insignia apparant. Quidni igitur dicamus ad horum imitationem et veteres Gallos, qui Italiæ, et Illyrico finitimi erant, nummos suos percussisse, et ulteriores etiam Galliæ Regibus, et Dynastis exemplum dedisse? Khell in sua Dissertatione a nobis laudata id opinatus est de nummo Ulatos adversus Ayrmannum, et id factum invicta probavit in nummo Comij ab ipso illustrato. ~~Numismata aerea argentea aut electrea adscribendi caelandique, de quo vocabulo sermonem instituerunt, duas capitis effigies diversa forma, utraque barbata et altera puella addito Regis nomine gerebant, de quibus plenissime praeclare disputavit Begerus Thesauri Brandenburgici~~. Ergo in his nummis non Urbium, aut regionum, aut populorum, ut Khellio videbatur in eadem Dissertatione, ubi de his nostris agitur, sed Regulorum, et Dynastarum nomina leguntur.

VI. Hæc autem nomina et hominum fuisse inter Gallos, et ad Gallos harum regionum inquilinos pertinuisse, id est, quod nunc mihi probandum incumbit. Adnomati nomen in duabus legitur

Nanut Livius, et nos

Iggius, Igg prope Labacum

Legitur Inscriptionibus, quarum una Iggij prope Æmonam Pannoniæ extabat, altera Solvæ in Norico. Primam habet ex Lazio Scönlebenius Carniolia Tom. I. pag. 220. et Gruterus pag. DXLVI. n°. 2.

Iggij in Cœmeterio S. Ursulæ.

VEITRONI
BVTONIS.F
ET.TETTAE.AD
NOMATI.FV
VXORI.BVTTO
PARENTIBVS
SVIS.F.

ft Vetrone
in Vetronio et
Vetronium ?
Vt in Butone
Bento, et Betone ?

Alteram ex eodem Lazio habet Gruterus pag. DXX. num. 4.

In ruinis Solvensis Coloniæ

ADNAMATONIS
F.VETRONIS.TINDVS
VLI.F.VXORI.SEXTVS
ANTONIVS.VERVS.EVO
CATROMAE.S.P.Q.R
M.S. LXIII
HEREDES
V.F.

in Veitronis

ATTA quoque inter hominum nomina sonat non inter Urbium, ac Populorum. Quinctius Atta inter vatores Latinos Poetas celebratur. Is Romæ vixit, sed fortasse origine Gallus fuit. Atta alter in Sulpiciam gentem

tem adscitus (quales plerique fuere ex Gallia Beneficio Bogulo Julio Cæsaris Civitate Romanæ Donati) invenitur inter Centuriones Cohortis secundæ vigilum, quæ monumentum posuit M. Aur. Antonino Pio, apud Gruterum pag. CCLXIX. num. 3. Hujus nominis vestigium quoque superesse ego suspicor in Gallica Inscriptione in Alpibus Carnicis inventa apud Gruterum pag. DCCLVIII. num. 11. et apud Bartolum pag. 201. num. CCXXXII. Inscriptio hujusmodi est.

ATEGINATAE
AMVRONIS.F
OPTIMAE. CONIVGI
ATEBODVVS
VERCOMBOGI.F
V.F
ET. SIBI. ET. SVIS

Nomina enim Atebodui, & Ategina (si una tantum Littera supplcatur) Atteque nomen exhibent cum additamento Bodui, & Ginata, quod consuetudine gentis factum pluribus exemplis probari potest. De ECCAIO, at NEMETO, quid dicam? Inter hujusmodi Alpium Julianarum non occurrunt, quod sciam hujusmodi nomina; sed ne occurrerunt quidem Tarvisio in Aquitania, aut Gallia universa. Nemetorum gentem Hercinia silva proximam Cæsar memorat, quam tamen Tacitus Germanica origine dicit. Inter Gallia calebarrima loca Nemetocennam, et Nemetacum ex Geographis nostris

nascimus. Dubiumne igitur abiaui ~~a~~ esse potuerit inter tot monstra nominum gallicorum, quæ elegantia ~~Ita~~ latinæ dictionis Cæsar amolitus nequiverit, hæc etiam invenire non posse? Iulius quidem Cæsar Acconam, Cabillonem, Cotiatum, Segoracam, Nasuam, Fiscum, Numaginum, Vocionum &c. tercenta alia habet. ~~Acco, et Namagina~~ maciniam certe pro saeculo cum Decajo, et Nemeto conformitatem. Quid quod nostrates Itinerum scriptores Ecconam, Secconam, Edaconam, Vojapum, Bajum, Broccum, Bitegonem, Issonam &c. memorant: ergo et Decajum, et Nemetum si plura nobis huiusmodi monumenta superfuissent, posset nobis sufficere. IV. Atqui horum paritur aliquo modo vestigia supersunt in Tasinamato, et Matucajo locis Alpium Iuliarum in Tabula Peutingeriana descriptis sectione IV. lit. B. Prætorium Latoricorum, Carnuntum, Adranta, et Noreja apud antiquos Geographos inter hujus Transalpinæ orientalis Galliæ Oppida recensentur. Prætorium quidem Latoricorum in Pannonia superiori a Ptolemæo, inter Hamonam, et Novidunum ab Itinerario Antonini, collocatur. Carnuntum in Pannonia superiori ex eodem Itinerario, at in Illyrico ex Ammiano Marcellino, et Livio, unde duo fuisse hujus nominis Oppida in hisce nostris regionibus non nulli arguunt; Adranta inter Hamonam, et Celejam. Noreja denique alia in Norico fuit, ex Tabula Peutingeriana, alia ad Sontium paulo supra Goritiam ex Strabone, et Inscriptione apud [illegible] ~~Sigismundum~~ de Attemps in Goritia existente. His indita hæc nomina a fundatoribus, qui clari fuerint in gente sua, ut post fata

Pedacai
[illegible]
[illegible]
apud Ptolemæum
[illegible]
[illegible]
[illegible]

inter Deos relati) arq indicant apud nos reperta Galerio Augusto (ex Schanlebon pag. 93. p. II. Deo Carnunto (ex Sponio, Adranti, et Norgia (ex lapide Sponthq extantibus) dicata. Dicendum itaque et Namatum aliquem regulum, et Eccajum extitisse, a quibus statio Namati, et Mata Eccai loca illa deinceps appellata fuerint. Ab Namata Namatiam quoque aut Civitatem, aut Provinciam in Itinerario Antonini vocatam, dictam esse arbitror, quæ eadem fortasse est cum Amantinorum regione. Ex his ergo manifeste patet et Gallicos Namatacorum regulorum nomina sculpta esse in nummis matribus nostris, et regulos illos non ad ulteriorem Galliam spectasse, ut opinatur Ekhellius, sed ad Alpes Cottias, aut Alpibus Cottiis finitimas regiones.

Italiae Namatum 44. ab Agrippa lapide dictat

Non longe a Tridentinis erant Namacatorum regulorum nomina jam Expta ex horum tractu apud Carnuntum Pannoniæ oppidum Plinio memorata

Cajetanus comment. in Notas Goltzii ad Tab. Ant.

VII. At, quamnam fuit nummismatum istorum ætas, ut quo tempore apud Carnos florebant Principes illi innotescat, nobis quærendum est. Nummum aureum Romæ cusum, ad cujus similitudinem dictam nostra hæc nummismata expressa fuisse ad ipsa fere Romanæ Urbis primordia revocaverat eruditissimus, ut quæ Cl. Vir Marchio Scipio Maffejus in Opere cui titulus: Istoria Diplomatica. Neque eam opinionem retractavit lib. III. della Nazione Etrusca, e degl' Itali primitivi, quam Tom. V. edidit. Dalle Osservazioni Letterarie, ubi vetustissimis, et primo apud Romanos percussis nummis eum accensat. Si tamen nummi hujus elegantiam, et artificium attentius inspexerimus, fatendum est procul dubio ad ultima Reipublicæ tempora ejus referendum. Etiam et eum Verum ex his positis optare videar Romæ Mediol. [illegible] dubia nisi ex ejus [illegible] aut prius

ex ejus elegantia Bianchi Architecti opus esse posse judicaverimus, ad Latinæ bellum, quibus Roma nomen exprimitur, aut primo perussum, aut certe restitutum Julij Cæsaris tempore, dilucide ostendunt. Apud Fulvium Ursinum nummi prostant ad Afraniam gentem atque ad Sulpiciam spectantes, qui et muliebre caput in prima facie, et equitem in altera præseferunt, qui ex eadem fabrica, atque eodem tempore prodiere plane videntur. Cumque certum sit hos ad L. Afranium Cn. Pompei in Hispania legatum, et ad Serg. Galbam Julij Cæsaris Prætorem in Gallia pertinere, hinc possumus etiam inferre hunc nostrum eiusdem cusum fuisse, atque inter nummos Julię gentis esse videantur. Ergo et Nummismata nostra eandem ætatem ferunt.

VIII. Ex epitome Livij lib. XLVI. constat, Gallos Alpinos ab C. Marcello domitos, atque in societatem receptos ad Urb. Cond. annum DXCVII. fidelem eorum operam expertos deinde fuisse Romanos in bellis; Cæsarem præcipue magnam vim equitum Gallorum habuisse inter auxiliares copias, ejus Commentarij testantur, latinam denique ipsis esse donatam Civitatem ab ipso narravimus in epistola ad Spinidionem Minutium. Equitem propterea sculptum in eorum monetis militares hujusmodi expeditiones indicat, conjicio ex Trajani nummo apud Clariss. Liebe in Gota Nummaria pag. 277. in cujus aversa parte similis equus conspicitur cum epigraphe: EXPEDITIO AVGVSTI. quemadmodum, et equum solutum in plerisque aliis nummis

honestum auxiliarium coparuer

nummis signatum ~~honestam~~ dimissionem post bellum significa-
re crediderim. Eo iis itaque Gallorum Principibus, qui in Julij
Cæsaris exercitibus militabant, at equitum auxiliarium turmas
in prælia ducebant Bonamatum, Allam, Etcajum, at Nama-
tum fuisse ~~adiuvandum praebebaverat~~ facile mihi persuasi.

IX. Id confirmare videtur muliebre caput reticulato opere
gemmis qua insertis qua pendentibus ~~distincto~~ ornatum, quod in antecri-
ri facia nummismatum conspicitur. Putavi primum Gallicum aliquod
Numen exprimi sibi, Balenum, puta, a Carnis, et Noricis cultum,
præsertim ab ipsis ad Venetos, aut contra a Venetis ad ~~Gallos~~
~~Gallos~~ transditum. Nec deerant conjecturæ aliquem. Crineta fronte
juvenilis, at imberbi facie, supino, aut hiantiore dapingebatur
Balenus, utpote qui idem ac Jaculator Apollo Præconum habitu
est. Hujusmodi ornatum me conspexisse memineram in Mas
silioticarum nummulis æreis, atque argenteis. Massiliotas autem
gentem Græcam fuisse origine, non Celticam, at eorum nummos
ad ætatem Cæsaris referendos ex Antiquariorum sententia no-
varam. Athamen omnia attentius introspiciens in eam opinionem
in his nummis Venetis gentilicis caput, ad quam
originem gentis suæ Cæsar referebat, expressum fuisse. Si enim
alicujus Epichorii Numinis caput hoc esset, constans, ac semper
idem fuisset ejus ornatus contra ac est in nummis nostris. Sin
quatuor enim Atta nomine signatis, totidemque diversis typis
exculptis duplex ornamentum visitur. Tres itidem variatum
in aliis

in aliis Romanis, Eccai, et Vaillantio se nobis sistit. Hæc vanitas non solum persuadet Veneris genitricis hoc caput esse, quæ et in aliis Iuliæ gentis nummis ad omnem muliebris lasciviæ luxum compositis capillis conspiciendæ effingitur, sed omnem etiam tollit suspicionem in his capitibus strenuissimorum Principum imaginum; in equite, et epigraphe Populorum, et Urbium symbolum Augustæ repræsentari. Assentabantur nempe Cæsari his nummis reguli Gallorum Romanæ Urbis exemplo, et sibi eorum animum gloriæ cupidum, et divinitatis famam undique aucupantem ita demeram studebant. Eorum vera artifices, quæ longe a Romanis, et Græcis scalpturæ opificio distabant propositis sibi eorum exemplaribus tolerabiliorem operam suam dominis præstabant. Hanc Romanæ monetæ imitationem in alijs barbaris nummis observavit Eckhelius, aut Neumannus pag. 139.

X. In aliis quoque hujus ætatis nummis quid simile observatur. In Dumnorigis nummo n.° XIV. Tab. II. muliebre caput leoninis quibusdam comam circumligantibus, et circa cervicem dependantibus crinibus, quod ad Vesperam pariter pertinere putaverim, mihi facile persuadet. Quamquam enim animo in Cæsarem adverso Dumnorix fuerit, simulabat tamen, et Cæsari dum vixit assentatus est. Aloysius Odoricius in Dissert. de argenteo Orgitirigis nummo Romæ MDCCLXVII. edita pag. 43. inquirit de altero nummo Orgitirigis a Bouterouco vulgato, cujusnam sit caput illud prioni in parte sculptum ..... Iapetionem esse non dubito, inquit, ac Gallicarum Dearum aliquam; at quæ earum illa sit definire non

non audeo, Iunone, an Venus, an Diana? Havercampius in Notis ad Paulli Orosii Historiam de hoc ipso Orgitirigis nummo, deque aliis Citarici, et Sili cujusdam nomine signatis in quorum prora facie comptum hujusmodi muliebre caput depictum est minime dubitat pronunciare illo Veneris Numen significari. Froelichius in nova Accessione ec. pag. 34. duos affert nummos Sariæ cujusdam ignoti Regis nomine signatos, quos ex capite Deastri alicujus in antica eorum facie sculpti Gallici, vel Illyrici populi regulo libenter asserarem, si in Historicorum monumentis aliqua Sariæ mentio superesset. Idem vir disertissimus pag. 62. tres aliós promit nummos Balæi Regis, quam eundem esse opinatur cum eo, de quo Livius scribit pollicitum esse Romanis ad Macedonicum bellum auxilia anno U.C. DLXXXIV. Quod horum nummorum epigraphe Græcis litteris sit exarata num haud procul a Mastilia Urbe Balæus iste rerum potitus sit dubitat. Sed Macedones, quibus ille proximus esse debuerat, ex Livio, Græca Cingua utebantur, et ad Gallos nostros fortasse flatores, et malleatores monetæ mittebant, ut ex Tridente in nostro ATTAE nummo n° VIII. patet arguri, qui et in Philippi Macedonicis nummis, ut monetariæ officinæ signum cernitur, unde mirum non est si græcis litteris inscripsit Balæus nummos suos. In duobus capita extant Numinis alicujus ab anteriori facie, ab adversa vero figura stans conspicitur virgam dextra manu tenens. In bastio vero ex utraque parte eadem figura est cum duplici epigraphe BAΛAIOΣ

NOT

ΒΑΛΑΝΟΥ

ΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ex una ΒΑΛΑΝΟΥ ex altera. Careorum gradientium lapidarum sibi visus est videre Froelichius in hac figura. Sed ego cum Dumnorigis, vel Durnorigis nummo hos conferens, hominis esse effigiam ~~in Pileo~~ apicem, at quę lapida visa est Vindobonensi Antiquario ~~scaptrum quoddam, aut aliud incognitum instrumentum~~ mihi est, quale descriptum habes in Catalogo numnorum nostrorum num. XIV, et quale videre est in Appendicula Pauli Petarni pag. 1042. Tab. IV. in adversa parte numni inscripti CAM., et in numnis LITAVICI ab Hub. Haverkampio adductis ex Boulevareo. Atque inde infera non ad finitimum Balanium, sed ad Allobrogas ex ejus successoribus, qui Cęsaris, aut Augusti tempore florebant in nostra hac Orientali Transalpina Gallia, pertinere has numnos. Hinc enim Balanus senior inter Deos relatus stans, et quasi sans ~~Regale sceptrum~~ cum simplici epigraphe ΒΑΛΑΝΟΥ., inde Balanus junior, adjecto Regis titulo repręsentantur eadem forma habitu utraque, eadem statu corporis atque Æ. ducum Regulus Dumnorix, sive Durnorix in allato superius nummismate nº XIV. Tab. II., et in aliis apud Paullum Petarnium in Appendicula Antiquariæ supellectilis ex. conspicitur. Hos ipsos Balani numnos illustrat etiam Doricius in Dissert. de argenteo Orgitirigis nummo, et putat in Asia requirendum esse hunc Balanum ex duplici argumento, primum quia imberbia, et tonsa capita veterum Gallorum, antequam ad Romanos mores declinarent, propria nequaquam sint. Secundo quia sculptę in hisce numnis

effigies Romanæ sunt, non Celticæ: atque hæc probavit Cæsaris ætate cusos ipse eos nummos. At ex mea interpretatione Capita imberbia non sunt vatum Gallorum, sed Dei alicujus, aut Heroïs; figuræ stantes aut equo insidentes non sunt effigies Deorum, sed Principum. Non ergo in Asia quærendus Balanus, sed in Gallia, et in Gallia hac nostra orientali Alpina, aut Transalpina. Gallos autem vatum suorum Regum nomen, et effigiem in nummis consecrasse ex aliis eorum nummis patet. Apud Havercampium in notis ad Pauli Orosii Historiam nummi duo extant EBURONVM cum galeato capite, et AMBIORIGIS nomina, et in Appendicula Pauli Petavii pag. 1042. Tab. II. nummus est ultrinque NINNO inscriptus, at pag. 1050. Tab. II. alter inscriptus pariter ultrinque VOCARAN. Quæ omnia conjecturam nostram de Carnica Balano confirmant, qui Cæsaris ætate floruit, et nummos hujusmodi in honorem antiquioris Balani percusserit.

XI. Apud Gallos æque, ac apud Romanos in more positum fuit, ut Patris nomen filius gerant, sicque per ætates ad ultimos usque transmitteretur nepotes. Carnica inscriptio quam adduximus n°. VI. id demonstrat, in qua Buttio avus, Valtro filius, et alter Buttio nepos indicantur. Buttio qui fuit Cos. anno Christi CCCLXXXV. et socer Arcadii Imperatoris anno CCCXCIV. ab his Buttonibus, seu Battonibus, qui in Anaunorum regione inter Sarum, et Brayonem Regulos fuerunt genus suum fortasse duxit, utpote quem ex hisce regionibus prodiisse, et origine Gallum

Campidg in Hadriano. Aureum coronarium Julius remisit,
in Provinciis minuit.

Hoc itaque finem statuendum fuit, hujusmodi munus
a Deo, Regibq, aut Tributa flagitiosum petitum
qua Romani acerbitate exigebantur; quibq augge ac
Legionibq Legionarij, quotiq in regionem aliquam vectati
in colonium post bellum deducebantur, augique in
provincijs adigebantur alium facultq vendendi
munus, provinciam Augusti concessa fuit, aut edendi;
hilarite ab Hispanijs militem retinendi.

Cum plurique hoc Dacum ab Augusto, et Tiberio
in Germania militavisset; paucaque hec regione
hic ad custodiendq limitq coactq barbarq pavisset hic
collocati, munusq persecuti ad maritimam Germaniae
Provinciam, et Cimbrum Hispaniae, et Galliae, quae hic
incunabula gerebant. Hinc apud Danubium, et Hercynium
lucum, unde venerunt in Galliq sibi invenisse, apud Flaviam
in Hispania, apud Pallantium et vetigeng antiquarij in Germania
et Macedonia. Ipse manualis laniatus munerum consulatus

ades publicy est, et Numerius de Numero Tribu
Fusia donavisse, ab multis debitoribus legem repetit.

Quod Quirites vero post Caligulam nemini Clodium
Crispinum non invenietis, quod ex tempore subito fecit
facultate legendi populi, et civilitate, quae
ac Senatui [illegible] visenda, ille ego quem accidit
voluptas fodendi Romae Reipublicae principibus civilitate
ac prudentia carere hoc genus monstri, nec post ea
tempora accipiet cujus facile visi ad Tiranni, ab perhelitis

Ab infima barbaria ad eadem elegantiam gradum
faciunt hi nummi, quod indicat ab diversis regibus,
et nationibus; cum. Prout quisque cum Romanis amicitia
conjunctus, ut ipsis propria penitus habebat. Longius ab ipsis
nondum eo, ipsi ad nos venerunt, ubi habitant.

MSTAQ

(Moneta Secunda III, officina, Monetaria) Aquileje

MSBSIQ

Moneta Secunda II, officina Monetaria Siscianensis

CONOB

Constantinopolis 72 ove la moneta è $\frac{1}{72}$ mo della libbra)

Fulmen intra scutum Macedonicum sceptris alijs cinctum.

B. AΛE. Salva.

4a BAΔEYΣ

Bala aperi Hispanej –

Bala aperi Longobardi

ades publicas et quemadmodum Romanorum Iuris
Iustitia dominatus ab multis deinde longe repulsit.
Quamquam vero post Caligulam omnium Claudium
Stephanium non inveniuntur, quod ex hoc [illegible] fuerit
Faculty hujusmodi popularis, et civilitatis [illegible]
ac Iuncti [illegible] mirandum, ita ego quoque accidit
nobisque federatis Romane Reipublicae principibus, ab hilaritate civilitate
ac prudentia ceteris hoc genus mansum nec [illegible]
hunc a
Ab inf
faciunt ho
et natio
consuevit,
nonnihil o

MSTAQ

Moneta Sacra III^a (officina, Monetaria) Aquileje

MSCBQ/R

Moneta Sacra II, (officina Monetaria) Siscianensis

CONOB

Constantinopoli. 72. (nella moneta è $\frac{1}{72}$ nella Unità)

ades publicas ut, quemadmodum
Numerius de Numero Fabio
Pictore dicebat, ut nullus debitori locus
quaereret.
Quondam vero post Caligulam annum Gloriam
Hispaniae non invenimus, quod ea tempora
Fabia familia insignivit populi, ut civibus
Imperatoribus
ac Senatui Romano, ita ego quoque accidit
nobis, quod federatis Romanae Reipublicae principibus

MSTAQ (Sigla numerica della zecca) Γ gamma = 3ª officina

Moneta Zecca III^a officina, Monetaria) Aquileja

MSB SIR

Moneta Zecca II officina Monetaria) Sirmiense)

CONOB

Constantinopoli 72. officina moneta è $\frac{1}{72}$ nella Unità)